Oświadczenie złożone
przez senator Ewę Monikę Kaliszuk
na 37. posiedzeniu Senatu
w dniu 25 czerwca 2025 r.

Oświadczenie skierowane do minister edukacji Barbary Nowackiej

Szanowna Pani Minister!

W ostatnich tygodniach zatrzymano 3 młodych mężczyzn, którzy od około roku przygotowywali się do przeprowadzenia ataku terrorystycznego w Olsztynie. Jednym z celów ataku miała być olsztyńska szkoła średnia. Postępowanie w tej sprawie prowadzą Agencja Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Prokuratura Okręgowa w Olsztynie.

Z zebranych przez służby danych wynika, że młodzi mężczyźni angażowali się w ćwiczenia na strzelnicach, opanowując podstawy bojowych postaw i reagowania na polu taktycznym. Poszukiwali także sposobów na wytwarzanie niebezpiecznych urządzeń i gromadzili środki pirotechniczne, które mogłyby zostać użyte do budowy ładunków wybuchowych. Najprawdopodobniej inspirowali się skrajnie prawicowymi terrorystami, którzy dokonywali spektakularnych zamachów, bo nie godzili się na istniejący w swoich państwach porządek prawny lub chcieli zaistnieć na kartach historii.

Codziennie stosowane w jednostkach oświatowych procedury bezpieczeństwa, szkolenia rad pedagogicznych i rozmowy wydają się już niewystarczające wobec tak poważnych zagrożeń. Wyłapywanie przez nauczycieli i specjalistów w szkołach i placówkach podejrzanych zachowań uczniów, mogących świadczyć o zaburzeniach czy planowanych działaniach niepożądanych i niebezpiecznych, jest wręcz niemożliwe chociażby z uwagi na charakter działania i osobowość uczniów, która najczęściej wydaje się spokojna i nie budzi naszych zastrzeżeń. Ponadto podejmujący się ataku wcale nie musi być uczniem szkoły, może to być rodzic, były pracownik lub po prostu przypadkowa osoba.

W latach 2020–2025 do zdarzeń uznanych za akty terroru lub zdarzeń o ekstremalnym charakterze przemocy w szkołach doszło w 20 krajach. Niestety ostatnie zdarzenia z Olsztyna pokazują, że celem ataków stają się już polskie szkoły, polscy uczniowie, nauczyciele i pracownicy. Sprawa Olsztyna odbija się też szerokim echem wśród mieszkańców, nauczycieli i uczniów. Pojawiły się chaos informacyjny i plotki. Uczniowie i rodzice uczniów szkół średnich oraz nauczyciele są podenerwowani.

Jako senatorka z Olsztyna, nauczycielka i była dyrektorka szkoły zwracam się z uprzejmą, lecz stanowczą prośbą o podjęcie pilnych działań legislacyjnych mających na celu wprowadzenie ogólnopolskich spójnych regulacji prawnych w zakresie bezpieczeństwa w placówkach oświatowych właśnie pod kątem zagrożeń terrorystycznych. W świetle niepokojących wydarzeń istnieje bezsprzeczna konieczność wzmocnienia prewencji oraz wdrożenia realnych technicznych i organizacyjnych środków ochrony dzieci i personelu szkół. Dziś placówki oświatowe pozostają jednymi z najsłabiej chronionych obiektów użyteczności publicznej, mimo że to właśnie tam gromadzi się młodzież w wieku, w którym jest ona najbardziej narażona na różnego rodzaju zagrożenia.

Proponuję rozważenie wprowadzenia, w drodze ustawy lub rozporządzeń wykonawczych, następujących rozwiązań: obowiązkowe systemy monitoringu wizyjnego obejmujące wejścia, korytarze, boiska i otoczenie szkoły z możliwością ich integracji z systemami miejskimi oraz dostępem dla służb w sytuacjach kryzysowych; kontrolowany dostęp przez główne wejścia z elektronicznym systemem rejestracji osób wchodzących i wychodzących; obowiązek posiadania procedur reagowania w sytuacjach zagrożenia oraz ich regularne testowanie w ramach ćwiczeń z udziałem służb ratunkowych; zwiększenie współpracy szkół z lokalnymi jednostkami Policji, ABW i służb ratunkowych, w tym cykliczne szkolenia i wymiana informacji, tzw. szybka ścieżka kontaktu na wypadek nagłego zdarzenia; instalacja – priorytetowo – bramek wykrywających metal lub broń w wejściach do budynków szkół; wprowadzenie do szkół na stałe profesjonalnego pracownika ochrony wyposażonego w ręczne wykrywacze metalu.

Szanowna Pani Minister, młodzież do naszych polskich szkół nagminnie wnosi w plecakach niebezpieczne, ostre narzędzia. Dzisiaj pracownicy szkół, nauczyciele nie mają żadnych narzędzi, aby móc sprawdzić, co ma w plecaku uczeń wchodzący na teren szkoły. A zatem abstrahując od zdarzeń terrorystycznych, musimy również zadbać o to, żeby nasze dzieci były bezpieczne w szkole, w swoim środowisku rówieśniczym.

Wprowadzenie tych rozwiązań powinno być połączone z akcją informacyjno-edukacyjną skierowaną

zarówno do rodziców, jak i do społeczności szkolnych, tak aby nie wprowadzać paniki, tylko uświadamiać, że dzisiejsze wzmocnienie standardów w kwestiach bezpieczeństwa służy nam wszystkim.

Tylko rozwiązania o charakterze systemowym, obowiązujące wszystkie jednostki edukacyjne, niezależnie od ich lokalizacji czy wielkości, mogą zapewnić skuteczną prewencję oraz ochronę życia i zdrowia uczniów i nauczycieli.

Obecna sytuacja wymaga działań nie doraźnych, lecz strukturalnych i długofalowych, a pozostawienie tych kwestii w kompetencji wyłącznie organów prowadzących jednostki nie doprowadzi do oczekiwanych efektów. Apeluję o jak najszybsze podjęcie inicjatywy legislacyjnej w tym zakresie.

Ewa Monika Kaliszuk